

نگاهی متفاوت برای رونق دوباره صنعت هفت هزار ساله ایران

در یکی از روزهای برفی زمستان فرصتی دست داد تا دیداری گرم با جناب آقای سیدحجت شفاانی ریاست محترم اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان طلا، جواهر، نقره و سنگ‌های قیمتی ایران داشته باشیم و نگاهی هرچند کوتاه بر عملکرد، آسیب‌ها و راهکارهای این اتحادیه در صنعت طلا و جواهر ایران بیندازیم.

هرچند که رکود و تورم بر بازار طلا و جواهر ایران سایه افکنده است اما بارقه‌های تلاش و امید که در گفتار و عمل ریاست اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان نمایان است نوید روزهای بهاری برای صنعت طلا و جواهر ایران دارد. مضافاً بر اینکه یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی طلا، نقره، جواهر، ساعت و صنایع وابسته تهران نیز مزید بر این شگوفایی خواهد بود. از همه شما عزیزان دعوت می‌کنیم تا همراه ما باشید.

در چند سال گذشته صنعت طلا و جواهر با چنین رکودی درگیر نشده بود مهم‌ترین دلایل این رکود را در چه می‌بینید؟

بسم... الرحمن الرحیم ابتدا تقدیر و تشکر می‌کنیم از مجموعه نشریه طلا و جواهر که همیشه حامی صنعت طلا و جواهر بودند و بدون هیچ چشم‌داشتی رسالتی را که به عهده‌شان بوده‌است را انجام داده‌اند آن هم با استقلال و بی‌طرفی، هدفشان هم پویایی صنعت طلا و جواهر بوده‌است.

صنعت طلا و جواهر تا سال ۱۳۹۲-۱۳۹۳ بازار پر رونقی داشت سال ۱۳۹۳ با نوساناتی که در بازار طلا شروع شد بازار کم‌کم شروع به افت کرد ولی باز هم فعالیت در آن انجام می‌شد تا سال ۱۳۹۶ که واحدهای تولیدی و بالطبع واحدهای فروش فقط با بیست درصد ظرفیت‌شان در حال فعالیت بودند تا نیمه دوم سال ۱۳۹۶ که بانک مرکزی با یک سیاست غیرکارشناسی به بهانه تنظیم بازار حراج سکه را اعلام کرد در نتیجه سرمایه‌های مردم به بازار سکه سوق پیدا کرد طبق آمار دولت در سال ۱۳۹۶-۱۳۹۷ حدود ۶۸ الی ۷۰ تن سکه را پیش فروش کرد و اگر این مقدار تبدیل به طلای ۱۸ عیار بشود تقریباً ۸۴ تن طلا می‌شود. البته بعضی‌ها اعلام کردند که این سکه‌ها را مردم نخریدند و مؤسسات اعتباری خریدند و به مردم ربطی ندارد بر فرض نصفش را مؤسسات خریدند بقیه‌اش را که مردم خریدند پس مردم ۴۲ تن طلا خریدند که همان بیست درصدی بود که در رگ‌های تولیدی‌ها، کارگاه‌ها، فروشندگان و بانکداران جریان داشت و با آن کار می‌کردند چون ما مثل یک زنجیره به هم متصل هستیم هر آسیبی به بدنه صنعت و صنف جبران‌ناپذیر است.

این رکود چه تأثیری در حوزه اشتغال در صنعت طلا و جواهر داشت؟

رسته تولید بیشترین اشتغال‌زایی را در صنعت داراست؛ بابت هر یک کیلو طلا، تولید کننده می‌تواند دو نفر را مشغول به کار کند. وقتی این چنین رکودی داریم بالطبع هزینه پرسنل، برق، اب، گاز، بیمه و... هم با آن در نظر داشته باشید. کار کردن در این فضا قاعدتاً به ضرر تولید و کارفرماست. تقریباً در سال ۱۳۹۶-۱۳۹۷ تعداد زیادی از تولیدی‌ها از طلایی که سرمایه‌شان بود فروختند بابت حق بیمه، مزد کارگرشان و... تا بتوانند نیروی کار را حفظ کنند و تعدیل نیرو نکنند؛ کارخانه را تعطیل نکنند و به کار ادامه دهند واقعاً شرایط سختی را سپری می‌کنند. تولیدکننده‌های ما خلایق و پتانسیل بالایی دارند؛ اگر نگاه مسئولین کمی دقیق باشد نباید این صنعت هفت هزار ساله با چنین وضعیتی روبه‌رو می‌شد.

چرا عرضه سکه از جانب بانک مرکزی مسبب رکود شده است؟

این کار بسیار غیر کارشناسی بود. چون باعث شد که نه تنها کمکی به این صنعت نشود بلکه این صنعت روزبه‌روز ضعیف‌تر شود تا جایی که چرخ صنعت طلا و جواهر از کار افتاد و در اصل بانک مرکزی تاجر و رقیب بخش خصوصی طلا و جواهر در کشور شد ما در این سال‌های گذشته وقتی از بانک مرکزی می‌خواستیم مواد اولیه طلا و جواهر را که شمش است تأمین کند همیشه عنوان می‌کردند که طبق سیاست‌گذاری و اساسنامه ما نمی‌توانیم پشتوانه بانک مرکزی را که طلا هست برون سپاری کنیم فقط باید ذخیره سازی کنیم؛ پس بر چه اساسی نزدیک به هفتاد تن سکه را واگذار کردید پس شما به اساسنامه و سیاست‌های بانک مرکزی عمل نکردید؟!

سؤال‌مان از بانک مرکزی این است: ثمره واگذار کردن این حجم سکه به چه معناست آیا بازار تنظیم شد؟! نه تنها تنظیم نشد بلکه حباب و حشمتاکی هم ایجاد شد.

به‌طور مثال وقتی که بانک مرکزی سکه را به قیمت دو میلیون تومان پیش‌فروش کند؛ مردم تصور می‌کنند که دو ماه دیگر حتماً سکه گران می‌شود در نتیجه تقاضای مردم زیاد می‌شود و ثمره‌اش رکود در بازار طلا و جواهر و حبابی است که ما را رها نمی‌کند.

از طرف دیگر باعث شد ذائقه مردم عوض بشود؛ مردم ما طی سالیان گذشته به طلا به عنوان سرمایه، زینت و پشتوانه خانواده نگاه می کردند بانک مرکزی با این سیاست اشتباهی که در پیش گرفت باعث شد که نگرش مردم به طور اشتباه عوض بشود و از کار ساخته شده به سمت سکه، دلار، طلای آب شده یا شمش تغییر پیدا کرد در صورتی که طرز تفکر بسیار اشتباهی است.

این افرادی که در صنعت طلا و جواهر بیکار شدند چه کسی می خواهد پاسخ گو باشد خیلی از این افراد بیمه بودند بعد از تعدیل نیرو از طرف کارفرما به بیمه تأمین اجتماعی معرفی شدند که با این اتفاق باز هم مشکلات بیشتری برای دولت رقم خورد. یعنی تمام راه های بدون کارشناسی منجر به اسیب مجدد به خود دولت و مردم است.

چرا بانک مرکزی سیاست های شتاب زده ای می گیرد که باعث می شود چنین اتفاقاتی در بازار طلا بیفتد؟

ما بارها در اتاق بازرگانی و بقیه سازمان ها عنوان کرده ایم دولت و بانک مرکزی اگر می خواهد سیاست گذاری در حوزه طلا داشته باشد از نظریات بخش خصوصی استفاده کند چون بخش خصوصی با اسیبها و مشکلات درگیر است و آنها را لمس می کند. به نظر من اگر از تجربیات بخش خصوصی استفاده می کردند قطعاً ما به سیاست نادرست عرضه سکه دچار نمی شدیم و این وضعیت برای صنعت طلا و جواهر ایجاد نمی شد.

یکی از مشکلاتی که چند سال است صنعت طلا و جواهر با آن درگیر است مالیات بر ارزش افزوده است؛ در مورد این مسئله بیشتر برای ما توضیح دهید؟

سالیان سال است که سایه قانون نادرست و غیر کارشناسی مالیات بر ارزش افزوده بر صنعت طلا و جواهر افتاده که باعث عقب گرد این صنعت شده است. الان مالیات بر ارزش افزوده را از اصل طلا می گیرند و این اشتباه است باید فقط از دستمزد گرفته بشود اسمش روی آن هست مالیات بر ارزش افزوده یعنی ارزش افزوده ای که ایجاد شده باید مالیات را از آن بگیرند نه از طلا بلکه باید از درصد اجرت باشد.

البته در کمیسیون اقتصادی مجلس مصوب شده که مالیات از اجرت گرفته بشود ولی اواخر سال ۱۳۹۶ قرار بود در صحن علنی مجلس مطرح شود الان ما اواخر سال ۱۳۹۷ هستیم و به صحن علنی مجلس نرفته است و هنوز تعیین تکلیف آن مشخص نشده است متأسفانه مجلس هیچ نگاه مهربانی به صنعت ما ندارد.

این موضوع بار روانی خیلی شدیدی بر صنعت طلا و جواهر و مردم ایجاد کرده. صدا و سیما هم یک برنامه ای تنظیم کرد با یک سؤال انحرافی که "آیا شما موافق هستید که طلا فروش ها مالیات بر ارزش افزوده را پرداخت کنند یا مردم؟"

همه می گویند طلا فروش ها در صورتی که این مالیات بر ارزش افزوده را خود مردم دارند پرداخت می کنند وقتی که یک طلا فروش می خواهد این طلا را بفروشد در واقع از مردم مالیات بر ارزش افزوده را می گیرد.

الان در حوزه صنعت طلا و جواهر ایران یک کشور صنعتی هست یا خیر؟

از نظر میزان مصرف و میزان تولید طلا ما جزء هفت کشور جهان هستیم اما به دلیل کم لطفی مسئولین از منظر صنعت متأسفانه ما هنوز سنتی هستیم. در صورتی که با دقت بیشتر به این صنعت می توان به پتانسیلها و استعدادها پی برد و با راه انداختن بخش صادرات می توان میزان تولید و رونق اقتصادی را به گونه ای شگفت اور افزایش داد.

برای اینکه ما در صنعت طلا و جواهر هم جزء هفت کشور صنعتی جهان باشیم چه راه کاری ارائه می دهید؟

حداقل کاری که برای رسیدن به این رتبه می توان انجام داد این است که بینیم هفت کشور صنعتی در حوزه طلا چه راهی را رفته اند ما هم همان راه را برویم. در کشور ترکیه تا ۲۵ سال پیش صنعتی به نام طلا و جواهر وجود نداشت آنها طلاهای دست دوم کشور ما را می خریدند می بردند و پرداخت می کردند و به مردم خودشان عرضه می کردند.

اعضای صنف طلا و جواهرشان به عنوان نیروی کار به ایتالیا، آلمان و... رفتند فعالیت کردند بعد از ده سال به کشور ترکیه برگشتند و مهندسی معکوس کردند در عرصه ماشین سازی و طلا سازی، محصولاتشان نسبت به ایتالیا ۵ تا ۱۰ درصد زیر کیفیت بود ولی از نظر دستمزد حدود هشتاد درصد زیر قیمت بود و همین باعث شد که یکی از بزرگترین تولید کنندگان و صادر کنندگان طلا و جواهر در دنیا بشوند. به نظر من تمام افرادی که با طلا و جواهر در ارتباط هستند

باید همت کنند ما باید حرکت کنیم؛ استعدادها را در عرصه طراحی، ساخت و تولید شکوفا کنیم. اگر هم از قوانین و آیین‌نامه‌های دولت انتقاد می‌کنیم باید راهکار کارشناسی ارائه بدهیم و با آنها وارد فضای گفت و گو شویم که خوشبختانه در اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان در مدت یک سال اخیر این کار را انجام داده ایم؛ بابت همه قوانین و بخشنامه‌هایی که ما به آن ایراد گرفته ایم نظریات تخصصی و کارشناسی را همراهش اعلام کردیم که تمام اسنادش موجود است.

آیا تحریم‌ها هم تأثیری در رکودی که در سال ۱۳۹۷ شاهدش هستیم داشت؟

در کل اصلی‌ترین عاملی که باعث شد صنعت طلا و جواهر در سال ۱۳۹۷ دچار رکود شود همین سیاست غلط بانک مرکزی بود. درست است تحریم‌ها هم تأثیرگذار بود ولی تحریم‌ها ۳۰ درصد بر روی ما تأثیرگذار است هفتاد درصد تحریم‌ها داخلی و به نوعی خود تحریمی از داخل کشور مبتلا هستیم؛ آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌ها مانع از تولید و صادرات می‌شود و به بدنه صنعت زیان جبران‌ناپذیری وارد می‌کند

آزاد شدن ورود شمش به داخل کشور چه تأثیری بر روی صنعت طلا و جواهر گذاشت؟

متأسفانه یا خوشبختانه هیئت وزیران مصوبه‌ای را اعلام کردند که ورود شمش طلا به داخل کشور بدون پرداخت ارزش افزوده و عوارض گمرکی آزاد است مصوبه به این صورت بود که در بند ۹ آن نوشته شده بود که «ورود ارز به هر مقدار و به هر میزان به صورت اسکناس و طلا توسط هر فرد حقیقی و حقوقی به داخل کشور آزاد می‌باشد» یک نقطه گذاشتند بعد پایین آن نوشتند که «ورود طلای خام به داخل کشور بدون پرداخت ارزش افزوده و عوارض گمرکی آزاد می‌باشد» اینجا چون دو تا طلا را آورده‌اند این قانون قابل تفسیر شد قانونی هم که قابل تفسیر باشد سر تا پا اشکال است قانون باید شفاف باشد جای تفسیر نداشته باشد.

لازم به ذکر است که در بدو ورود ارزش افزوده پرداخت نمی‌گردد ولی هر کاری با شمش وارداتی انجام دهیم چه فروش و چه ساخت باید ارزش افزوده پرداخت شود. پس ارزش افزوده فقط هنگام ورود حذف شده و جالب اینکه عزیزی که صادرات انجام داده اند بابت ورود شمش معوضی که وارد کرده‌اند باید ۴ درصد مالیات پرداخت کنند که همین امر ما را با مشکل دچار کرده است و صادرکننده دیگر رغبتی به صادرات ندارد واقعا سؤال این است: مگر چقدر سود می‌کند که ۴ درصد مالیات پرداخت کند؟

گمرک جمهوری اسلامی هم آمد به تفسیر غلط بخش نامه‌ای را اعلام کرد که ورود طلای ساخته شده هم به داخل کشور بدون پرداخت ارزش افزوده و عوارض گمرکی آزاد است.

بنده عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی ایران، تنها پارلمان بخش خصوصی هستیم؛ به نمایندگی از اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان و در همایشی که وزیر کشور، نمایندگان مجلس، وزیر صنعت و معدن جناب شریعتمداری و آقای خسرو تاج رئیس کل سازمان توسعه تجارت ایران حضور داشتند همین بخش نامه را به آقای شریعتمداری و خسرو تاج نشان دادم و گفتم: آقای شریعتمداری این بخش نامه تفسیر گمرک است از بخشنامه گمرک، خود ایشان تعجب کردند گفتند من اصلا از این اطلاع ندارم ما طلای خام را آزاد کردیم نه طلای ساخته شده را، بنا شد پیگیری کنند. به آقای خسرو تاج بخش نامه گمرک را نشان دادم و این که به استناد نامه خودشان این بخش نامه صادر شده است اما ایشان هم اظهار بی‌اطلاعی کردند این مصوبه نه تنها کمکی نکرد بلکه یک بار روانی خیلی منفی را در ذهن صنعت گران ما ایجاد کرد.

آیا در این خصوص اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان پیگیری و نامه نگاری با دیگر ارگان‌های مسؤل انجام داده است؟

پس از بخشنامه گمرک در خصوص ورود مصنوعات طلا به کشور که آزاد اعلام نموده بود ما در اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان نامه‌های متعددی به وزرا، سازمان‌های مربوطه، گمرک و بانک مرکزی ارسال کردیم و اعتراض خود را اعلام نمودیم و در نهایت طی جلسه‌ای که با دکتر تابش ریاست سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان داشتیم معضلات و عواقب این بخش نامه غیر کارشناسی شده را که مغایر با قانون هست را متذکر شدیم و سازمان حمایت با درایت و حسن نظر قول پیگیری دادن که انشاءالله امیدواریم این بخشنامه گمرک به زودی ملغی و اصلاح شود جا دارد از دکتر تابش و همکاران محترم‌شان تقدیر و تشکر کنیم که خالصانه پیگیر مشکلات تولید هستند

آیا شما به مجلس شورای اسلامی و دولت هم پیشنهاد داده‌اید که یک جایگاه و یک اتاق در مجلس و دولت داشته باشید؟

بله ما چنین پیشنهادی داده‌ایم؛ صنعت طلا و جواهر نسبت به کالاهای دیگر متفاوت است چون یک کالا و صنعت استراتژیک است در کشور ما مانند بسیاری از کشورهای جهان پشتوانه پول‌شان طلا است پس باید به این صنعت خیلی تخصصی‌تر نگاه کرد و قوانینش هم خاص‌تر باشد متأسفانه هنوز هم که هنوز است مسئولین به طلا و جواهر به دید یک صنعت نگاه نمی‌کنند. باید به صنعت طلا و جواهر به دید یک صنعت پویا، اشتغال‌زا، حامی و محافظ کشور نگاه کرد صنعت طلا و جواهر یکی از صناعی است که می‌تواند جایگزین صنعت نفت شود. پس ناخود آگاه باید مجلس و دولت برای تصمیم‌گیری در خصوص این صنعت با کسانی که دارای جایگاه حقوقی در این صنعت هستند؛ مشورت بگیرند قاعدتا نتیجه بهتر و قوانین شفاف‌تری به نفع صنعت و ملت را در پیش‌رو خواهیم داشت.

در خصوص ماشین‌آلات صنعت طلا و جواهر دولت چه کمکی می‌تواند انجام دهد؟

در کتاب گمرک هیچ معافیتی برای این صنعت در نظر گرفته نشده است به‌عنوان مثال ماشین‌آلاتی که در ایران تولید نمی‌شود را اگر بخیریم ۲۰ هزار دلار با قیمت ۶۰ هزار دلار به دست مصرف‌کننده می‌رسد این در تولید ما تأثیر می‌گذارد.

بالای ۹۰ درصد ماشین‌آلات و لوازم مصرفی صنعت طلا و جواهر وارداتی است و با ارز آزاد تهیه می‌شود وقتی شخصی سرمایه در گردشش که طلا هست را بفروشد و تجهیزات خریداری کند و صفر تا صد کار را در کارگاه خود انجام دهد در واقع سرمایه در گردش را کم می‌کند هزینه تولید را بالا می‌برد و قاعدتا توانی برای رقابت با کالای خارجی برایش نمی‌ماند. دولت یا به ما ارز دولتی بدهد یا ماشین‌آلاتی را که در ایران تولید نمی‌شود شامل معافیت مالیاتی شود.

متأسفانه دولت در تامین مواد اولیه و ورود تجهیزات به ما هیچ گونه کمکی نمی‌کند و حتی معافیت گمرکی - مالیاتی برای ما در نظر نمی‌گیرد.

با توجه به نزدیک بودن یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی طلا، نقره، جواهر، ساعت و صنایع وابسته برای رونق هر چه بیشتر نمایشگاه چه هدفی دارید؟

یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی طلا و جواهر تهران ۲ الی ۵ اسفندماه ۱۳۹۷ در سایت نمایشگاه سئول برگزار می‌شود اگر چه ما در رکود اقتصادی هستیم ولی به این جمع‌بندی رسیدیم که در این شرایط لازم هست که نمایشگاه برگزار بشود و یک جان تازه‌ای در رگ‌های صنعت طلا و جواهر جریان پیدا کند؛ موجبات تحول ایجاد بشود و تعاملی اثربخش برای تولیدکننده و خریدار بوجود بیاید. نمایشگاه فضای بسیار تأثیرگذاری برای تولیدکنندگان، طراحان و صنایع وابسته و خریداران است.

یکی از اهداف ما در اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان حضور در نمایشگاه بین‌المللی در ایران و در خارج از کشور هست مثل گذشته چهار سال به نمایشگاه هنگ کنگ اعزام داشتیم امسال هم پنجمین اعزام را داریم از هشتم اسفند به مدت ۵ روز، حضور در نمایشگاه فراگیری علم روز دنیا و دریافت ایده‌های نوین است.

اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان تصمیم داشت که با اتحادیه‌ها و تشکل‌های دیگر همکاری مشترکی شکل بدهند لطفاً در این خصوص توضیح

دهید؟

مدتی پیش نامه نوشتیم به همه اتحادیه‌های صنفی کل کشور که در کنار یکدیگر میز طلایی را شکل بدهیم و درون خودمان یک کار گروه مشترک داشته باشیم. این کارگروه هم هر جلسه اش بصورت چرخشی در اتحادیه‌های سراسر کشور تشکیل شود. یک روز اصفهان، یک روز مشهد، یک روز شیراز و ... که همه بدانند متعلق به خودشان هست. خوشبختانه خیلی از اتحادیه‌ها به ما جواب مثبت دادند و اعلام آمادگی و همکاری کردند که با یاری خداوند به زودی این نشست‌ها انجام پذیرد. تنها راه موفقیت، انسجام، توافق و صدای مشترک همه تشکل‌های صنعت و صنف، اتحادیه‌ها و انجمن‌هاست.

و سخن پایانی این که از گروه نشریات تخصصی طلا و جواهر که با تیم حرفه‌ای خود و با توجه به سابقه و ریشه خانوادگی در صنعت طلا و جواهر همواره حامی صنعت توسعه پایدار طلا و جواهر هستید و به عنوان رسانه‌ای مورد اعتماد و وزین برای صنف و صنعت تلاش اثر بخش دارید نهایت سپاسگزاری را دارم. باعث افتخار است که در کارنامه خود ۲۰ سال انتشار منظم دارید و حامی مستقل، کارگشا و مورد اعتماد برای صنعت پراوازه و هنرپرور طلا و جواهر کشور عزیزمان هستید.

امیدوارم اتحادیه‌ها بتوانند لطف گروه نشریات تخصصی طلا و جواهر ایران را به بهترین شکل ممکن پاسخگو باشند.

رسالت ما خدمت به صنعت بزرگ طلا و جواهر است از حسن نظر شما سپاسگزاریم.

تهیه و تنظیم: میترا فخرموحدی، علی الهی